

Derleyen: Cyril Lemieux

SOSYAL BİLİMLERDE 101 TEMEL KİTAP

Türkçesi: Zeynep Turan

İÇİNDEKİLER

Giriş: Sosyal Bilimler Kütüphanesini Yeniden Açmak.....	9
1947: Adorno ve Horkheimer Aydınlanma'nın Kendini İmha Edişini Teşhis Ediyor.....	19
1948: Sartre Edebiyattan Hesap Soruyor.....	22
1949: Braudel ve Sürelerin İç içeliği.....	25
1949: Lévi-Strauss Evlilik Biçimlerini Akrabalık İlişkilerinin Temeline Koyuyor.....	28
1949: Mead Cinsiyetler Arası Farkın Doğallığını Ortadan Kaldırıyor.....	31
1949: Merton Sosyolojiye Bir Davranış Yasası Öneriyor.....	34
1950: Mauss ve Toplumsal Bilinç dışının Kutsanışı.....	37
1951: Arendt ve Totalitarizmin Radikal Yeniliği.....	40
1952: Canguilhem Yaşamın İlkesini Yeniden Tanımlıyor.....	43
1953: Febvre Geleceğin Tarihini İlan Ediyor.....	46
1954: Leach Toplumsal Yapıların İstikrarını Sarsıyor.....	49
1955: Panofsky Güzellik Sorusunun Yerine Anlamı Koyuyor.....	52
1955: Balandier Afrika'yı Sosyolojik Açıdan Ele Alıyor.....	55
1956: Mills ve İktidarın Ele Geçirilişi.....	58
1957: Hogart Nihayet Yoksulların Kültürünü Açığa Çıkıyor.....	61
1957: Barthes Bir Semiyolog Olarak Mitin Gizemini Çözüyor.....	64
1957: Kantorowicz ve Politikanın Gizemi.....	67
1958: Galbraith ve Yoksulluğun İlan Edilen Sonu.....	70
1959: Goffman Günlük Yaşamımızı Teatralleştiriyor.....	73
1960: Ariès Çocukluk Hissiyatını Yeniden Buluyor.....	76
1961: Foucault Deliliğe Sarsıcı Gücünü İade Ediyor.....	79
1962: Austin ve Bir Eylem Olarak Dil.....	82
1962: Habermas ve "Kamusalallığın" Çöküşü.....	85

1962: Kuhn Bilim Dallarını Çalışma Grupları Olarak Görüyor.....	88
1963: Thompson Halk Sınıflarının Tecrübesine İfade-i İtibarda Bulunuyor	91
1964: Leroi-Gourhan Sözle Hareketi Bağdaştırıyor	94
1965: Vernant ve Yunanların Yaşantı Deneyimi	97
1965: Althusser ve Kapital'in Söylemedikleri	100
1966: Douglas Sembolik Düzenin Kalbine İtirazı Yerleştiriyor	103
1966: Benveniste Yapısalcılığın Ötesine Geçiyor	106
1966: Berger ve Luckmann Yapımcılığın Temellerini İfade Ediyor	109
1967: Derrida İşaretlerden Önce Gelen Yazıyı Keşfediyor.....	112
1967: Garfinkel ve Toplumsal Fenomenolojisi.....	115
1968: Dumézil Miti Toplumsal Örgütlenmenin İfadesi Haline Getiriyor.....	118
1969: Touraine ve Yeni Tür Bir Topluma Giriş.....	121
1969: Elias Saray Toplumunu Uygarlık Sürecinin Bir Laboratuvarı Olarak Tanımlıyor..	124
1969: Barth Etnik Grup Kavramını Tözsellighinden Çıkartıyor.....	127
1970: Hirschman Memnuniyetsizlik İfadelerini Teorileştiriyor	130
1971: Wachtel İspanyol İşgaline Bakışı Tersine Çeviriyor	133
1972: Labov Dili ve Dilin Toplumsal Kullanımlarını Bir Araya Getiren Bir Teoriyi Savunuyor	136
1972: Sahlins Üretimi Hipotezi Tersine Çeviriyor	139
1973: Duby Olay Tarihiçiliğiyle Mücadele Ediyor.....	142
1973: Geertz Kültürleri Yorumlanacak Metinler Haline Getiriyor	145
1974: Wallerstein ve Modern Kapitalizmin Küresel Ölçekte Yayılması.....	148
1975: Meillassoux ve Akralılığın Besin Yapıları	151
1976: Ginzburg Mikro Tarihi Ortaya Atıyor.....	154
1976: Veyne ve İyiliğin Mantığı	157
1977: Favret-Saada Pozitivizmi Rafa Kaldırıyor	160
1977: Goody Yazıyla İlgili Düşünsel Teknolojileri Araştırıyor.....	163
1978: Furet Devrim'i Geçmişte Bırakıyor	166
1978: Said Batı'nın Aynasında Doğu'ya Bakıyor.....	169
1979: Koselleck Tarihsel Zaman Teorisini Ortaya Koyuyor.....	172
1979: Bourdieu ve Toplumsal Zevkin Üretimi.....	175
1980: Certeau ve Sıradan Eylemlerdeki Yaratıcılık.....	178

1981: Marin ve Temsilin Gücü.....	181
1981: Heritier Akrabalık Alanını Birleştiriyor.....	184
1982: Patterson Köleliği Sosyal Ölüm Olarak Tanımlıyor	187
1982: Becker Sanatı Sıradan Bir Meslek Haline Getiriyor	190
1982: Corbin Duyularımıza Bir Hikâye Kazandırıyor	193
1982: Godelier ve Tahakkümlerin Çoğulluğu	196
1983: Guha Madunların Siyasi Bilincini Canlandırıyor	199
1983: Dumont Batı'nın İstisnaiğini Masaya Yatırıyor	202
1983: Anderson Ulusların Kurgusal Temelini Görünür Kılıyor	205
1984: Latour İnsan-dışı Olana Alan Açıyor.....	208
1985: Ricœur Zamanı Yeniden Simgeleştiriyor	211
1986: Beck Bilimin Büyüsünün Bizzat Kendisi Tarafından Bozulduğunu İlan Ediyor.....	214
1987: Chartier ve Toplumsal Olanın Kültürel Tarihi.....	217
1987: Davidoff ve Hall Sınıf ve Cinsiyetin Birlikte İnşası Üzerine Düşünüyor	220
1988: Strathern Cinsiyeti Bir Eylem Kapasitesi Haline Getiriyor	223
1989: Haraway Primatolojide Radikal Bir Mücadelenin Araçlarını Buluyor.....	226
1990: Butler Cinsiyete Bela Tohumları Ekiyor	229
1990: Lombard Küresel Tarihin Kartlarını Yeniden Dağıtıyor	232
1991: Richard White ve Kültürlerarası Uzlaşmalar.....	235
1992: Harrison White ve Belirmekte Olan Toplumsal Oluşumlar	238
1993: Desrosières İstatistiki Bilgilerin Ontolojisini Araştırıyor.....	241
1994: Hobsbawm 19. Yüzyıl Burjuva Toplumunun Sona Erişini Anlatıyor.....	244
1995: Castel ve Ücretli Çalışanlar Dünyasındaki Aşınma	247
1996: Le Goff, Saint Louis ile Karşılaşıyor.....	250
1997: Loraux Politikanın Kalbinde Unutulmuş Olanı Açığa Çıkartıyor.....	253
1998: Gell Sanatı Estetikten Bağımsız Bir Biçimde Yeniden Tanımlıyor	256
1999: Boltanski ve Chiapello Kapitalizm Bilmecesini Yeniden Soruyor	259
2000: Pomeranz Çin'in "Geç Kalmışlığı" Açıklıyor	262
2001: Callon, Lascoumes ve Barthe Demokrasiyi Yeniden Düşünüyor	265
2002: Didi-Huberman Zamanı İmgelerin Temel Boyutu Haline Getiriyor.....	268
2003: Assmann ve Tektanrıcılığın Şiddeti.....	271
2003: Berman ve Batı Hukukunun Devrimleri	274

2003: Hartog ve Şimdinin Deneyimi	277
2004: Testart Devlet ve Eşitsizliklerin Doğuşuna Dair Farklı Bir Hikâye Öneriyor	280
2005: Subrahmanyam Avrupa ve Asya Dünyalarını Birbirine Bağlıyor	283
2005: Descola Sosyal Bilimlere Tabiatı Dahil Ediyor	286
2006: Dewerpe Devlet Şiddetini Masaya Yatırıyor	289
2007: Friedländer Shoah'ı Nazizme İlişkin Tarih Yazımının Merkezine Yerleştiriyor	292
2008: Collins Şiddeti Koşulların Bir Sonucu Haline Getiriyor	295
2009: Scott ve Anarşist Bir Tarihin Antropolojik Uzantıları	298
2010: Kirch Polinezya'yı Kendi Arkaik Devletiyle Donatıyor	301
2011: Graeber Borcun Yarattığı Şiddete Bir Son Vermek İstiyor	304
2012: Brown Hıristiyanlığın Servet Sorununun Köklerine İniyor	307
2013: Piketty Ekonomik Eşitsizliklerin Seküler Evriminin Şifresini Çözüyor	310
2014: Agamben ve Bir Kullanım Nesnesi Olarak Yaşam	313
2015: Tsing Kapitalizmin Enkazında Yaşamın İzinini Sürüyor.....	316
2016: Aglietta Paranın Çelişkili Doğasını Açığa Çıkartıyor	319
Kitapta İncelenen Eserler	323
Katkıda Bulunanlar	329
Adı Geçen Araştırma Merkezleri / Enstitüler	333
Dizin	335

Giriş

Sosyal Bilimler Kütüphanesini Yeniden Açmak

Fransa’da ve tüm dünyada İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana sosyal bilimlerin gelişimine yıl yıl damga vurmuş 101 kitabın bir yeniden okuması: İşte elinizdeki kitap bu iddiayı taşıyor. Bu kitapta birçok konuyu, kişileri, tartışmayı ya da üzerinde uzlaşmış kavramı bulmak mümkün. Kitap boyunca bugün toplumsal dünyayı içselleştirme ve yorumlama biçimlerimizin temelini oluşturan kavramların ortaya çıkışına tanıklık edeceğiz; sık dokunmuş düşünce ağlarının izini sürüp bu ağdan kopanları da göreceğiz. Theodor W. Adorno’nun kültürel diagnostığından Judith Butler tarafından ortaya atılan cinsiyet belasına, Fernand Braudel’in uzun “Akdeniz” zamanlarından Randall Collins’in analiz ettiği şiddetin mikro durumlarına, Claude Lévi-Strauss’un akrabalık sistemlerinden Anna Tsing’in bugün kapitalizmin enkazında üreyen mantarına dek tüm çoğulluğu ve karmaşasıyla olduğu kadar bu çabayı ve projeyi mümkün kılan tutarlılığıyla da bir sosyal bilimler macerasına atılıyoruz.

Bu zamana kadar kimsenin böyle bir işe girişmemiş olması ilginçtir. En azından bir buçuk yüzyıla yakın bir süredir oldukları halleriyle var olan sosyal bilimler, kendi gelişim süreçlerini açıklarken çağdaş düşüncenin merkezinde yarattıkları ortak devinime odaklanmaktan ziyade, her bir disipline özgü sınırlı antoloji ve tarihsel bakış açısıyla bunun etrafından dolaşmayı tercih ederek kendilerini bir arada tutmanın ne olduğunu anlamakta âdeta zorlanmaktadır. Yakalamaya çalıştığımız şey bu farklı alanları kapsayan bütünü kendisi, zira bu disiplinler çeşitli düşünsel dinamikler, aktarımlar, tartışmalar fakat aynı zamanda yaşam bilimleri karşısında benimsedikleri ortak bir duruşla, özellikle de çağdaş toplumlarda etnosentrik önyargıların eleştirisini ve kolektif bir düşünselliği çoğaltma projeleriyle birbirlerine bağlıdırlar.

Bu özgürleştirici proje bizim odak noktamızı oluşturuyor. Eğer sosyal bilimler kendileri için sarf edilen çabayı hak ediyorsa, bu toplumumuzun ve kurumlarının doğallığını bozucu bir bakış geliştirmeye

yönelik toplu kapasitemizi artırdıkları içindir. Bu bilimlerin, yöntemleri ve incelikli yetileriyle, insan eylemlerinin sonsuz çeşitliliğini anlama çabaları, davranışlarımızın netliğini ortadan kaldırma ve aynı zamanda keyfi de olabilen bir gerekliliğin oluşturduğumuz toplulukların düzeninde ne denli belirleyici olabileceğini gösterme çabalarından bağımsız değildir. Sosyal bilimlerin isteseler de kurtulamadıkları özgürleştirici etkileri tam da buradadır: İnsan yaşamını tezahürlerinin tüm çeşitliliği içinde incelerken bu yaşamın şüphesiz biyolojik olarak belirlenmiş temellerinin aslında belki de daha ziyade sosyo-tarihsel olduğunu ortaya çıkarırlar.

Sosyal Bilimlerin İcrası

Sosyal bilimlerin bu özgürleştirici etkisine duyduğumuz saygı, burada yer verilen her bir eserde buna dair izleri aramayı ve yalnızca uzmanlara değil, sosyal bilimleri kendilerine bir bilinç ve özgürlük kazandırdığı için sevenlere de hitap etmeyi gerektirdi. Bu basitlik ve erişilebilirlik çabası yine de sosyal bilimlerin teknik yönünü inkâr etmemizi ve yöntem sorunları üzerine bazen zorlayıcı olabilecek tartışmaların bulunduğu noktalarda sessiz kalmamızı gerektirmiyor. Bu, sosyal bilimlerin onları toplumsal yaşam üzerine basit söylemler olmaktan öteye taşıyan yönlerini; soru formu tutanakları, kaynaklar ve toplanan verileri değerlendirme tekniklerini; analizler, karşılaştırmalı araştırmalar ve bunlara eşlik eden konsept ve teorik çerçevenin oluşturulması süreçlerini ortadan kaldırarak onları başka bir şey haline getirmek olurdu. Bu teknik yön, birtakım araştırma usullerinden ve belirli düşünce yöntemlerinden yola çıkarak her bir sosyal bilimi birer “disiplin” haline getiren şeydir. Bu boyutu aynı zamanda sosyal bilimlerin (tek bir isim özelinde somutlaştığında dahi) temelde bir ekip çalışması olduğunu ve de gelişimleri ve yargısal bağımsızlıklarıyla bilimsel ilerlemenin koşullarını oluşturan araştırma gruplarının varlığını bizlere hatırlatır.

Bu nedenle bu çalışmada yalnızca kitapların ne söylediğine değil, aynı zamanda önermelerini temellendirme noktasına nasıl geldiklerine de odaklanmak önemliydi. Bununla birlikte her bir kitabın, kendisini önceleyen ve de gidiş yolunda ya da parametrelerde değişikliğe yol açan bir dizi bilimsel tartışmanın ortasında nasıl konumlandığına

(ki bu bizi sosyal bilimlerdeki bilgi birikimi meselesine götürür) dikkat etmek de mühimdi.

Her bir kitabın yayımlandığı dönemdeki olayları kavrayabilmek; bu olayların bilimsel tartışmalar üzerindeki etkisini ve bugün için taşıdıkları anlamı, onları araştırmanın bağlamından çıkarmadan ve her türlü bilimsel gelenek ve kolektif düşünceyle bağı koparılmış birer müzeli bir esere dönüştürmeden tespit edebilmek için, Fransa ve diğer ülkelerde alanında uzman kişilerin desteğini istedik.

Bu girişimin sosyal bilimler camiasına iki açıdan bir saygı duruşu niteliğinde olduğunu düşünüyoruz. Bu kitapları ve araştırmacıları bir araya getirirken öncelikle kuşaklar arası bir dayanışmanın altını çizmek istedik. Bu öyle bir dayanışma ki İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana her yeni araştırmacı kuşağı bir öncekinin teknik ve entelektüel formasyonundan geçiyor, öyle ki bu formasyon olmaksızın kendi eserlerini ortaya koyamıyor. Buna karşın bu dayanışma her birini bu mirası olduğu gibi devralmaya itmek yerine özümsemenin eleştiri yoluyla gerçekleşmesini, ustaların gidiş yolları ve düşüncelerinin araya konulan ve yeni ufuklar açan bir mesafeyle ele alınmasını gerekli kılıyor. Söz konusu isimlere yer verirken aynı zamanda sosyal bilimlerin bütüncül yapısını yeniden doğrulamak istedik. Bu görüş bugün sosyal bilimcileri giderek belli bir soru ya da alanın basit “bilirkişileri” haline getiren uzmanlaşma nedeniyle zarar görmüş durumda. Bu vesileyle son yetmiş yılda araştırma dünyasında yaşanan değişikliklerin boyutunu; yüksek öğrenimin yaygınlaşması ya da daha yakın dönemde bilimsel üretimin işyeri yönetimine tabi kılınmasıyla birlikte, kariyerlerin biçimlenmesi, entelektüel adanmışlık, araştırma pratikleri ve bilgi birikiminin aktarımından araştırmacının etiği ve meslek ideallerine varıncaya dek sosyal bilimler araştırmacılığının mesleki tanımının yeniden yapılmasının ne denli gerekli olduğunu anlamaya çalışıyoruz. Fakat bizim için önemli olan disiplinlerarası dayanışma ortadan kalkmış değil. Araştırma alanlarındaki parçalanmanın, bireysel stratejileri ve uzmanlıkları yücelten başka bilimsel çalışma yaklaşımlarının evrensel model haline geldiği bir dönemde böyle bir projenin birçoğumuz için anlam ifade etmeye devam ettiğinin bir göstergesi olan ve de varlığı sosyal bilimlerin bütüncül yapısını unutmaya bir karşı çıkış olarak nitelendirilebilecek bu çalışma etrafında yüz kadar araştırmacı bir araya geldi.